NEDERLANDSCHE STEMMEN

OVER

GODSDIENST, STAAT-, GESCHIED- EN LETTERKUNDE.

Gelijk er geschreven is: Ik hebbe geloofd, daarom heb ik gesproken, zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook.

2 Cor. IV: 13.

HET GEBED.

Onder de liefelijkste zoowel als heerlijkste namen en eigenschappen, die den allerhoogsten God in zijn Woord worden toegeschreven, behoort ongetwijfeld dat woord van den Psalm (LXV. v. 3): *Gij hoort het gebed!* Wat rijkdommen van waarheid, van troost, van heerlijkheid, in deze eenige hoedanigheid opgesloten liggen, ondernemen wij hier niet aan te tonen. Evenmin treden wij in de uiteenzetting van den aart, het kenmerk, den oorsprong van dat *gebed des geloofs*, aan hetwelk de zekere en eeuwig onfeilbare toezegging der verhooring allerwege in Gods woord verbonden wordt (1).

Eigenaartig is het gebed door zommigen genoemd *de ademhaling der geloovigen;* door anderen *het kanaal*, door hetwelk de dierbaarste zegeningen, ja de levenssappen zelve, den geestelijken mensch toevloeien uit de volheid van dat volzalig Hoofd der Gemeente, den Heere Jesus Christus; door anderen wederom is het gebed in betrekking tot het geloof vergeleken bij den *gloed* en de *vlam*. Wij wijzen ook hier op den onuitputlijken rijkdom der H. Schrift, wier verklaringen talloos zijn omtrent het gebed, dat zij ons onophoudelijk aanbeveelt als de uitstorting der verborgenste gedachten en behoeften onzer harten, de vertrouwelijke vertooning van het binnenste onzer zielen, voor het aangezicht van een' hart en nieren proevenden God, bij wien alleen de uitkomsten zijn; van wien alleen alle goede gaven en alle volmaakte giften zijn; die de dooden levendig maakt, en roept de dingen die niet zijn alsof zij waren; die machtig is meer dan overvloedig te doen boven al wat wij bidden of denken tot lof en eer van Zijnen grooten naam in de Gemeente van Jesus Christus (2). Van dáár aan een iegelijken, in wat nood, in wat strijd, in wat diepte van zonde, val, ellende, onmacht, in wat duisternis, onder wat aanvechting en verleiding ook, dat éene voorschrift tot redding: *Bidt! zonder ophouden* (1), dat is, aanhoudend en volhardend (2); met *dankzegging* (3), *met waakzaamheid* (4); terwijl eindelijk, bij de ondervinding van ons gebrek, onze zwakheid, onze onbekwaamheid om aan die roepstem Gods gelijk het behoort te voldoen, deze Goddelijke verklaring daarneven staat: *De Geest komt onze zwakheden mede te hulp: want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest zelve bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen. En die de harten doorzoekt weet welke de meening des Geestes zij, dewijl hij naar God voor de heiligen bidt.* Rom. VIII. v. 26 en 27.

Van alle de ontelbare beschouwingen, waartoe deze uitspraken van Gods woord aanleiding zouden kunnen geven, bepalen wij ons hier hoofdzakelijk bij eene enkele: wij willen hier, als het ware *een blik op de geschiedenis des gebeds* in de Heilige Schrift laten gaan. De Apostel Jacobus dringt zijne vermaning tot bidden door het voorbeeld van een groot Propheet aan, hem noemende *een mensch van gelijke bewegingen als wij* (5). Overzien wij, overeenkomstig dezen wenk, de rij der geloovigen, wier gedachtenis in de Schrift met betrekking tot hunne gebeds-werkzaamheid bewaard is, zoo vinden wij, bij dat overzicht, eene volmaakte overeenkomst en eene rijke verscheidenheid: de *overeenkomst* in dat geloof, zonder hetwelk (in hoedanige mate dan ook) geen gebed aangenaam voor God, of zelfs denkbaar is; de *verscheidenheid*, tevens, zoo veelvuldig als het getal en de

(1) Jac. V. v 15. Marc. XI. v. 24 enz.
(2) Ps. LXVIII. v. 21. Jac. I. v. 17. Rom. IV. v. 17. Eph. III. v. 20 en 21.

(1) Rom. XII. v. 12. 1 Thess. V. v. 17.
(2) Verg. Luc. XI. v. 5—13.
(3) Phil. IV. v. 6.
(4) Col. IV. v. 2.
(5) Jac. V. v. 17.

onderſcheidene karakters en geſtalten der perſonen. Anders toch kenmerkt zich het gebed van Abraham, wederom anders dat van Iſaac, anders dat van Jacob, anders dat van Moſes, van David, van Salomo, van Joſaphat, van Hizkia, van Elia, van Daniël, van Nehemia. Ook hier geldt het woord des Apostels: *daar is verſcheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest; daar is verſcheidenheid der bedieningen, doch het is dezelſde Heere; daar is verſcheidenheid der werkingen, doch het is dezelfde God, die alles in allen werkt.* 1 Cor. XII. v. 1—6.

Aanſchouwt den Vader der geloovigen, Abraham. Gelijk zijn geloof is, zoo is ook zijn gebed: krachtig, verzekerd, vrijmoedig, nederig, en, mag men het zoo uitdrukken, *edelmoedig.* Zijne gebeden zijn voor het meest voorbiddingen (1); die voor het ſchuldige Sodom vooral met eene volharding, die alleenlijk geëvenaard wordt door de diepte des ootmoeds, waarmede zij geuit wordt. *Voorbidding* en *aanbidding* (2) zijn de kenteekenen van dat Abrahamsgeloof, hetwelk de beloften had voor eigen perſoon en geſlacht niet ſlechts, maar ook voor alle de, in hem gezegende, geſlachten der aarde. Dat geloof was gegrond op den rots van het woord, tot hem geſproken: *Ik ben God de Almachtige, wandel voor mijn aangezicht en zijt oprecht. Mijn verbond is met u, om u te zijn tot eenen God, en uwen zade na u.* Gen. XVII.

Wederom anders kenmerkt zich het geloof van zijnen zoon Iſaac, ook in de gebeds-oefeningen. In hem, die eenmaal op Moria gereed ſtond geofferd te worden, en daartoe reeds gebonden was (Gen. XXIII. v. 9), in hem, het zij als jongeling, man, of grijzaart, komt meer bijzonder uit dat *ſtille zijn tot God*, waardoor het gebed meer, als het ware, eene overdenking van God, een zielswandel met God is. Zoo zien wij hem *uitgaan in het veld om te bidden tegen het naken van dien avond*, waarop hem de God zijns vaders eene echtgenoote deed ontmoeten (3). Zoo zien wij hem *bidden, en den* HEERE *verbidden*, tot dat deze zijne huisvrouw ophield onvruchtbaar te zijn (4). Staat niet met dezen wandel, met den aart van dit gebed, in een bijzonder verband hetgeen wij verder van hem lezen: *De* HEERE *zegende Iſaac, en die man werd groot, ja hij werd doorgaans grooter, tot dat hij zeer groot geworden was* (5)?

Jacob was van zijne geboorte aan een worſtelaar. De belofte was hem van God toegedacht, doch hij had zich die geëigend niet zonder flinkschheid. De vrucht daarvan openbaart zich in geheel zijn leven, te gelijk met de onwankelbare verbondstrouw zijnes Gods. *Weinig en kwaad waren de dagen zijns levens* (6); en ook zijn gebed is eene *worſteling*, eene worsteling met God, hachelijk en ontzachelijk eenmaal gedurende eenen gantſchen bangen nacht, maar heerlijk in de uitkomst. *Biddende* en *weenende* laat hij niet los, tot dat hij den zegen heeft ontfangen, en Israël wordt zijn naam, *omdat hij zich vorſtelijk gedroeg met God en met de menſchen, en overmocht.* (7).

Van op zijn krankleger zegent hij nog Joſeph in den naam *van dien God zijner vaderen, den God die hem gevoed had van dat hij was tot op dien dag; den Engel* (Christus) *die hem verlost had van alle kwaad* (1), en op zijn doodbed, te midden der prophecyen aangaande het geſlacht der twaalf ſtammen, betuigt hij biddend zijn geloof: *Op uwe zaligheid wacht ik, o Heere.* Gen. XLIX. v. 18.

De gebeden van Moſes zijn die eens Middelaars (2). Tusſchen den God Israëls en den verharden Pharao, tusſchen dat Israël zelve en den telkens door hun getergden Verbonds-God treedt hij zonder ophouden in met vurige gebeden (3). Op de ſtem dier gebeden komt of wijkt de plaag, wordt de zee in tweëen gespleten, of keert zij weder *tot hare kracht;* de rotsſteen geeft water; of, terwijl Israël tegen Amalek ſtrijdt, behoudt en verliest het beurteling de overhand, naarmate Moſes op den heuvel ſtaande, zijne handen opheft of nederlaat (4). Slechts één gebed blijft onverhoord: dat gebed dat hem zelven betrof; hij wenschte mede het land der belofte te betreden, en Israël daarin te leiden; maar de Heere had gezegd, en dat woord bleef onveranderlijk: *Gij zult over deze Jordaan niet gaan* (5). Hij zag het land van ver, en ging een beter Canaän in.

Doch niet slechts in wonderen en teekenen openbaart zich in de Schrift de kracht des gebeds en des geloofs: zij ligt vaak in de eenvoudigſte vraag der ziel tot God. Joſua ziet op zijn gebed de hemellichten ſtilſtaan, en Jabez (6) *roept den God Israëls aan, zeggende: Indien gij mij rijkelijk zegenen, en mijne landpale vermeerderen zult, en uwe hand met mij zal zijn, en het met het kwade alzoo maakt, dat het mij niet smerte! — En God liet komen dat hij begeerde.*

Hooger in rang en bestemming, maar niet minder eenvoudig dan Jabez is de man naar Gods herte, David, in zijn gebed. Zoo als hij het uitdrukt in den Pſalm (XXV): HEERE, *maak mij uwe wegen bekend, leer mij uwe paden!* zoo betoont hij zich ook in de omstandigheden van zijn leven. Hij vraagt, en God antwoordt; zonder dat antwoordt onderneemt hij geenen ſtrijd, geenen tocht, hetzij nog als balling, hetzij reeds als Koning (7). In de benaauwdheid *ſterkt hij zich in den* HEERE *zijnen God* (8); en wie kent het gebed om vergeving niet, waarin hij zijne bloedſchuld belijdende, tot *den God zijns heils* uitroept, om *zijne gerechtigheid vrolijk te mogen roemen* (Pſ. LI. v. 16)?

Op Gibeon bidt Salomo (*als een jongeling, die niet weet uit te gaan noch in te gaan* (9)), om wijsheid. En God geeft wijsheid, en voegt er rijkdom en eere toe. Bij de inwijding des Tempels bidt diezelfde Koning om verzoening, om genade, om redding, om wederbrenging voor geheel zijn volk Israël; en op dat gebed beroept zich nog in later tijd een koning (Joſaphat) uit Salomons lenden (10),

(1) Gen. XVII. v. 18. XVIII. v. 20—33. XX. v. 17.
(2) Gen. XVII. v. 3, enz. (3) Gen. XXIV. v. 63.
(4) Gen. XXV. v. 21. (5) Gen. XXVI. v. 12 en 13.
(6) Gen. XLVII. v. 9 (7) Gen XXXII. v. 24-32. Hoſ. XII. v. 4 en 5.

(1) Gen. XLVIII. v. 15 en 16.
(2) Hand. VII. v. 38. Gal. III. v. 19.
(3) Exod. VIII. v. 30. enz. XXXII. v. 31, 32.
(4) Exod. XVII. v. 8—12. (5) Deuter. XXXI. v. 2.
(6) 1 Chron. IV. v. 10. (7) 1 Sam. XXIII.
(8) 1 Sam. XXX. v. 6. (9) 1 Kon. III. v. 7.
(10) 1 Chron. VI en XX. v. 8, 9 en 12.

en hij wordt verhoord tegenover de ontelbare menigte van Ammon, van Moab, en uit Seir, als hij uitroept: *O onze God! in ons is geene kracht, maar onze oogen zijn op U!* In nog prangender nood gaat Hizkia op in het huis des Heeren, *en breidt de brieven* van den dreigenden Assyrier *voor het aangezichte des Heeren* uit; en bidt vurig (1). In diezelfde nacht sloeg de Engel des Heeren het leger der Assyriers; en Hizkia en Jeruzalem zijn bevrijd.

Ontzachelijk is het gebed van Elia, hetzij de hemel op dat gebed wordt gesloten of geopend (2); geopend wordt om vuur, of om regen te doen nederdalen (3); hetzij de verhooring onmiddelijk kenbaar wordt, als op Carmel tegen over de Baälspriesteren, of niet dan na zevenmaal herhaalde aanroeping, als op dat zelfde Carmel, straks daarna. 1 Chron. XVIII. v. 41—44.

Weder op eene gantsch andere wijze, maar altijd op dienzelfden onwrikbaren grond des geloofs in den Verbonds-God, is het gebed van Daniël voor Juda en Jeruzalem, te Babel. *Hij stelt zijn aangezicht tot God den Heere, om Hem te zoeken met den gebede en smeekingen, met vasten en assche*; hij doet belijdenis van zijne en zijns volks overtreding, hij pleit op de barmhartigheden, op de getrouwheden Gods, en, *terwijl hij nog in den gebede spreekt*, staat de Engel voor hem met deze boodschap tot *den gewenschten man: In den beginne reeds is het woord uitgegaan, en ik ben gekomen om u dat te kennen te geven*. Dan. IX. v. 21—23.

Doch niet slechts het gebed dat op de knieën, met inspanning van vasten, en in zak en assche gedaan wordt, wordt verhoord. Ook de uitgaande zucht des harten is meer dan eens een krachtig gebed geweest tot God, en als zoodanig verhoord. Nehemia achter Arthasasta's tafel in een hachelijk en beslissend oogenblik, *bidt tot God van den hemel* in het korte tijdpunt tusschen de vraag des Konings: *Wat zoekt gij nu?* en het daarop betamend antwoord, waartoe hem nu die God zelve vrijmoedigheid en wijsheid geeft. Neh. II. v. 4 en volg. Doch hier wederom zoude de tijd ontbreken, om alles voor oogen te brengen, wat door de voorbeelden zelve in de Schrift des Ouden Testaments geopenbaard is van die aanbiddelijke eigenschap Gods: *Hij hoort het gebed!*

Niet minder rijk is daarin de Schrift ook des Nieuwen Testaments. Allerwege wordt het met de daad zelve aangetoond, wat dat woord des Heeren Jesus inheeft: *Bidt, en gij zult ontfangen! Zoekt, en gij zult vinden! Klopt, en u zal opengedaan worden!* Op het gebed tot Hem wordt de melaatsche gereinigd, wordt de blinde Bartimeus ziende gemaakt, wordt de geraakte knecht van den Hoofdman over honderd genezen (4). Op het aanhouden des gebeds van de Cananeesche moeder wordt hare dochter van den boozen geest door één woord van Jesus verlost (5). Op het gebed: *Heere, kom mijne ongeloovigheid te hulpe!* wordt het maanzieke kind genezen den vader wedergegeven (6). *Volhardende in het bidden en smeeken*, ontfingen de discipelen des Heeren na Zijne opneming ten hemel de belofte des Vaders, den Heiligen Geest (1). Van de gemeente werd voor den gevangenen Petrus *een gedurig gebed* gedaan, en op den wel aangenamen tijd klopt hij, uit de gevangenis door een Engel verlost, aan de deur van het huis, alwaar velen *te zamen vergaderd en biddende waren* (2) Het kenmerk dat de Heere zelve aan den discipel te Damaskus van de bekeering des vervolgers Saulus geeft, is dit eene woord: *want ziet! hij bidt* (3). Ja! gebed is de levensbeweging van het geloof, het kenteeken dat er eene gemeenschap gegeven is tusschen den onzienlijken God, en den armen zich zijne hulpeloosheid bewust gewordenen mensch. Gebeden gaan zelfs dáár nog op, waar alle armoede in den onnaspeurlijken rijkdom der genade Gods in Jesus Christus voor eeuwig verslonden is. De triomfeerende kerk in den hemel zijner heerlijkheid omringt en dient *het Lam dat geslacht is* met psalmen en gebeden, (*citheren en gouden phiolen, zijnde vol reukwerks, welke zijn de gebeden der heiligen*). Openb. V v. 8.

Maar daar is nog eindeloos meer: Hij zelve die met den Vader als God en Koning regeert in alle eeuwigheid, het gebed verhoort, en de aanbidding ontfangt van al wat *in den hemel, op de aarde, en onder de aarde is* (4), Jezus Christus *leeft altijd*, ook als Hoogepriester, *om voor degenen die door hem tot God gaan te bidden* (5); nadat Hij eenmaal, op aarde zijnde, als het Hoofd, Goël, en Plaatsbekleeder van zijn volk, *gebeden* heeft *geofferd*, met tranen, op zijne knieën en met het aangezicht ter aarde; gansche nachten door in de eenzaamheid; of in de tegenwoordigheid van Johannes den Dooper en al het volk in de Jordaan; of op den berg Zijner verheerlijking in de tegenwoordigheid der drie discipelen (6). Zonder die gebeden, zonder die Voorspraak, kon geen gebed van menschen ooit aangenaam geweest zijn bij God, of verhoord worden. Zelfs onder de schaduwbedeelingen des Ouden Testaments, *voor dat nog het Woord was vleesch geworden*, gaf heel de Godsdienst dier vaderen te kennen, dat hun gebed niet door en uit zich zelve, maar op grond alleen eener verzoenende offerhande, toen nog aanstaande en in het geloof verwacht, Gode welbehagelijk kon zijn.

Zoo is dan, gelijk het geloof, zoo ook de eerste vrucht van dat geloof, het gebed, eene gemeenschapsoefening met den Drieënigen God, met den Vader, den Zoon, en den Heiligen Geest! De Vader toch hoort en verhoort in den Zoon, en door den Zoon. *Zoo wat gij begeeren zult in mijnen naam*, zegt Jesus, *dat zal* IK *doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde*, (Joh. XIV. v. 13, en 14); en het is *de Geest des Zoons, die, in onze harten uitgezonden, Abba Vader roept.* Gal. IV v. 6.

Die Geest kome en wone in onze harten; en ons ge-

(1) 2 Kon. XIX v. 14 en 15. (2) Jac. V. v. 17 en 18.
(3) 1 Kon. XVIII. v. 36—38. 2 Kon. I. v. 10 enz.
(4) Matth. VIII. v. 2, 3, 5—13. Marc. X. v. 46 en volg.
(5) Marc. VII. v. 25—29. (6) Marc. IX. v. 14—29.

(1) Hand. I. v. 14. II. v. 2 en volg.
(2) Hand. XII. (3) Hand. IX. v. 10.
(4) Openb. V. v. 13.
(5) Heb. VII. v. 24 en 25. Rom VIII. v. 34.
(6) Heb. V. v. 7. Marc. XIV. v. 35. Luc. VI. v. 12. III. v. 21. IX. v. 28, 29.

bed zal een *gebed des geloofs* zijn, dat of verhoord, of meer dan verhoord wordt! Doch waarde Lezer! in wat toeſtand gij u ook in deze wereld, in uw gemoed, op uwen weg bevinden mocht; dat woord ſtaat geschreven: *Bidt!* en aan den biddende en nog onverhoorde: *Houdt aan! Ziedaar den weg*, zegt de Heere, *wandel in denzelven.* Zijn naam worde verheerlijkt: *Hij hoort het gebed!*

HET CATHOLICISMUS
IN STRIJD MET DE REVOLUTIE.

» Vreesſelijk en toch heerlijk is de wereldcriſis die nu reeds meer dan veertig jaren heeft geduurd." Aan de ééne zijde gedurige aanvallen van den geest der omwenteling die, onder den ſchoonen naam van Verbetering, zich als een Engel des Lichts voordoet en alzoo zijne afkomst uit de diepte van den afgrond vermomt. Aan den anderen kant verdediging; dikwijls vreesachtig en met halve maatregels te voorſchijn tredende; en niet zelden zich uitſtrekkende zoowel tot hetgeen noodwendig vallen moet, omdat het op geen rotsſteen gebouwd is, als tot datgene wat onmisbaar is voor elke Europeſche Natie; ja te meermalen het laatſte opgevende om het eerſte te redden. Het is omdat men geen vaste beginselen heeft; omdat men in algemeene wereldburgerlijke gevoelens tusſchen Catholicismus en gezuiverd protestansch Christendom wil doorvaren, of geen ander Protestantismus kent, dan datgene wat de R. Catholijken ons te laste leggen, als het éénig-consequente Protestantismus: eene liberale wijsgeerte!

Maar treffend is te midden van dat alles de ſtrijd van het Catholicismus met de Revolutie. Het eerſte heeft juist omdat het heerscht over de gewetens der menſchen, over groote materiële krachten te beſchikken; en echter het moet vallen, omdat het niet op de Rotsſteen Christus, maar op eene ſuccesſie van aanmatigende Bisſchoppen gegrond is. In Frankrijk is het bezweken; in Italië bedreigd; in Spanje gewikkeld in de hevigſte worſteling; in Zwitſerland wordt het afgebroken; in Duitschland is het nabij de ontbinding. Zullen wij ons hierover verheugen? Vele Protestanten doen het: wij niet, wetende dat de overwinnaar voor welken het moet onderdoen, is de Overſte dezer wereld; de Duivel, die al zijne krachten van Ongeloof en Omwentelingsvermogen aanvoert, om het bloot menſchelijk gebouw van Rome en Trente te veroveren. Neen! wij verheugen ons niet als triomfeerende bij elken zuil van het oude gebouw dat onder de ſlagen der houweel van den Alverderver bezwijkt. Maar toch! wij bewonderen en aanbidden de majestueuze en geduchte oordeelen Gods, in zijn heilig woord zoo dikwijls over een onchristelijk gewordene kerk gedreigd, en wij kunnen even weinig de hand leenen aan de verdediging en inſtandhouding van het Bijgeloof, als aan de woeste aanvallen des Ongeloofs. De Christen moet zich van het een en ander rein bewaren. Indien de herſtelling van den jongen Hertog van Bordeaux in zijn erfrecht inderdaad moet dienen om den heerſchenden toeſtand der Roomſche kerk te doen herleven, dan kunnen wij wel zijn goed recht erkennen, maar geenzins wenſchen om-, of de hand leenen tot zijn herſtel. De Regeringen hebben, waar zij door beſtaande Tractaten verbonden zijn, eene ruimere verplichting; maar buiten deze, zal eene in waarheid Christelijke Regering ook aan den Catholijken ſtaat van zaken, waar die gevallen is, zoo min de krachten, haar van de genade Gods toebetrouwd, beſteden, als aan den nieuwen atheïstiſchen ſtaat der dingen. Ook zij kan berusten in hetgeen God heeft beſchoren over ongeloof en bijgeloof beide, maar zal niet licht eene vriendelijke en beſchermende hand reiken aan hetgeen, door verloochening der zuivere waarheid, de kiem des verderfs in zich heeft.

Ziedaar ook de reden van die volſtrekte lijdelijkheid der eerſte Christenen in den Romeinſchen ſtaat, waarover deze in lateren tijd zoo dikwijls zijn aangevallen, en niet altoos voldoende verdedigd. Zij wisten dat hunne en onze Heer noch Herodes, noch Pilatus had voorgeſtaan, offchoon zich onthoudende van allen opſtand of onheilige zamenſpanning met zulken die de Macht weêrſtonden. Zij wisten dat de Heer niets had gezegd of gedaan tot rechtſtreekſche of zijdelingſche beſcherming of inſtandhouding van het vervallen gebouw van den Israëlietiſchen kerk- en burgerſtaat, dat de waarheid verloochend had. Doch naauwelijks ziet men in de geſchiedenis des Christendoms een waarlijk Christelijke en op Gods woord gegronde ſtaat verrijzen; of ſtraks scharen zich de christenen aan de zijde van hen die deze inſtellingen dierbaar achten en verdedigen. Welgelukkig dus de ſtaat, die ook thans nog den grondſlag van het Christendom bewaart, en noch op ongeloof noch op bijgeloof gevestigd is. Zulk eenen ſtaat van zaken alleen kan de Christen met alle macht die hem God heeft in handen geſteld, zoowel als met zijn vurig gebed onderſteunen. Wij achten het opgeven dezer beginſelen ter beoordeeling van den hedendaagſchen politieken ſtaat van Europa noodwendig, omdat ſommigen in onzen tijd uit vreeze voor den geest der omwenteling genegen zijn, zich in de armen eener Roomſche Staatkunde te werpen, en voor Rome en al wat het met Rome houdt, enkel omdat het op grond van verjaring wettelijk beſtaat, met denzelfden ijver te ſtrijden als voor datgene wat op het Evangelie gegrond is (1).

(1) Wij hebben hier het oog op ſommige artikelen van het anders in vele opzichten zoo uitmuntende *Berliner politiſches Wochenblatt.*

HET CHRISTENDOM.

Wat is Christendom? *Bekeerd te zijn*, antwoordt een Apostel, *tot God, om den levendigen en waarachtigen God te dienen, en Zijnen Zoon uit de hemelen te verwachten, denwelken Hij uit den dooden verwekt heeft*, (*namelijk*) *Jeſus die ons verlost van den toekomenden toorn* (1 Theſ. v. 9 en 10).

TE AMSTERDAM, BIJ G. VAN PEURSEM, IN DE NIEUWE SPIEGELSTRAAT BIJ DE KERKSTRAAT.